

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Sözcükler

Sosyal Bilimlerde Derlem Tabanlı Bir Çalışma

Dr. Burak TÜFEKÇİOĞLU

Dr. Burak TÜFEKÇİOĞLU

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE AKADEMİK SÖZCÜKLER **Sosyal Bilimlerde Derlem Tabanlı Bir Çalışma**

ISBN 978-605-241-245-9

DOI 10.14527/9786052412459

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2018, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mayıs 2018, Ankara

Yayın-Proje: Ayşe Açıkgöz
Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Özyurt Matbaacılık
Büyük Sanayi Zübeyde Hanım Mah. Süzgül Cad. No: 9
İskitler/Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 384 15 36

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 13385

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

Dr. Burak TÜFEKÇİOĞLU

Yazar, 1986 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İlköğretimini Mersin Şevket Pozcu İlköğretim Okulu'nda, liseyi Mersin Tic. ve San. Odası Anadolu Lisesinde (MTSO AL) tamamladı. Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği programından 2009 yılında mezun oldu. 2013 yılında Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi yüksek lisans programından mezun oldu ve aynı yıl Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programına başladı. 2018 yılı ocak ayında Prof. Dr. Nurettin DEMİR danışmanlığında "Yabancı dil olarak akademik Türkçe: Sosyal bilimlerde akademik ve teknik söz varlığı" başlıklı tez çalışmasıyla doktora programını tamamladı.

Başlıca çalışma alanları Türkçe eğitimi, iki dillik ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi olan yazar, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Erasmus programı kapsamında Almanya Duisburg-Essen Üniversitesinde bulundu. Bu dönem içerisinde Katharina-Henoth-Gesamtschule, Ricarda-Huch-Gymnasium ve Berger Feld Gesamtschule okullarındaki 12-15 yaş grubu iki dilli (Türkçe-Almanca) çocukların Türkçe yazılı anlatımlarındaki söz varlığı üzerine araştırma yaptı.

Yazarın Türkçe eğitimi alanında, "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Farklı Türlerdeki Cümlelerde Vurgulu Sözcükleri Belirleyebilme Becerilerine Yönelik Bir Araştırma", "Yazma Becerisinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" ve "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Tiyatro ve Drama Uygulamaları Dersine Yönelik Görüşleri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı makaleleri bulunmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Etkinlikleri ile Sözcük Öğretimi Üzerine Bir Araştırma: Çukurova Tömer Örneği", "Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Becerisinin Yöntem ve Materyal Açısından Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma" başlıklı makaleleri bulunmaktadır. Ayrıca, ikinci editörlüğünü yaptığı, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar - Yöntemler - Beceriler - Uygulamalar" adlı kitapta "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Öğretimi" başlıklı bölüm yazarlığı bulunmaktadır. Yüksek lisans tezi olan "Derlem Tabanlı Çevrim İçi Türkçe Öğrenici Sözlüğü -Ön Adlar A Madebaşı-" adlı çalışması da "Türkçe Üzerine Derlem Dilbilim Uygulamaları" başlıklı kitapta bölüm olarak yer almaktadır.

Bunlarla birlikte "Dilsel Değişmelerin Dil Ekonomisi Bağlamında İnternet Ortamındaki Yazışmalara Yansımaları" başlıklı bir makalesi daha bulunan yazarın Türkçe Eğitimi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Dilbilim alanlarında ulusal ve uluslararası düzeydeki sempozyum ve kurultaylarda sözlü bildirileri de bulunmaktadır.

Yazar 2013 yılında başladığı Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma merkezinde, Öğr. Gör. Dr. olarak çalışmaya devam etmektedir.

ÖN SÖZ

Yabancı dil öğretiminde öğrencinin amacı, dil öğretiminin kapsamını etkileyen önemli bir değişkendir. Yabancı dil öğretimi, öğrenci amacına uygun olarak günlük iletişim odaklı, iş odaklı veya eğitim odaklı olabilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında düşünüldüğünde yurt dışında, Yunus Emre Enstitüsünün öncülüğünde genel iletişim odaklı Türkçe öğretimi ile birlikte yurt içinde üniversiteler bünyesinde Türkçe öğretimi yapılmaktadır. Yurt içindeki üniversiteler bünyesinde yapılan Türkçe öğretimi, daha çok eğitim hayatlarını Türkiye'deki üniversitelerde devam ettirecek öğrencilere yöneliktir. Bu öğrencilere genel iletişim odaklı Türkçe öğretiminin yanı sıra eğitim amaçlı akademik Türkçe derslerinin verilmesi de ayrıca önem arz etmektedir.

Dil günlük hayatta da akademik hayatta da en önemli iletişim aracıdır. Bu bağlamda akademik amaçlı dil öğretimi, günlük iletişim amaçlı dil öğretimi gibi dil becerileri olarak adlandırılan okuma, dinleme, konuşma ve yazma kapsamında yürütülmektedir. Ancak günlük iletişim amaçlı dil öğretimiyle akademik amaçlı dil öğretimi arasındaki en önemli fark, öğrencilerin akademik okuma, dinleme, konuşma ve yazma etkinlikleri kapsamında karşılaşacakları dil materyallerinin ve içeriklerinin farklılığıdır. Bu farklılık ise en fazla sözcükler bazında olmaktadır. Öğrenciler akademik hayatlarında (okul, seminer, konferans vb.) dil becerilerini farklı metin ve kavramlarla karşılaşılarak sürdürmektedir. Bu durum da akademik ortamlardaki Türkçede öğrencilerin karşılaşacakları metinlere ve bu metinlerdeki sözcüklere yönelik çalışmalara ayrı bir önem yüklemektedir.

Sosyal bilimler alanındaki akademik sözcüklerin ele alındığı bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programında, Prof. Dr. Nurettin DEMİR danışmanlığında tamamlanan “Yabancı dil olarak akademik Türkçe: Sosyal bilimlerde akademik ve teknik söz varlığı” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir. Çalışmada, Türkiye'deki üniversitelerde sosyal bilimler alanında lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim görecektik öğrencilerin hangi sözcükleri ve hangi yapıları öğrenmeleri gerektiği üzerine bilgiler verilmiştir. Ayrıca Türkçenin sosyal bilimler alanında bilim dili olarak geldiği nokta, üretilen ve Türkçeleştirilen kavramlar üzerine de çıkarımlar bulunmaktadır.

Son olarak, çalışmamı tamamlamamda bilgisi ve yönlendirmesiyle her zaman destek olan danışman Hocam, Prof. Dr. Nurettin DEMİR'e, tez izleme komitesinde bilgileri ve yönlendirmeleriyle destek olan Prof. Dr. Emine YILMAZ ve Doç. Dr. Fahri TEMİZYÜREK Hocalarıma ve tez savunmamda değerli görüşleriyle çalışmamda katkı sağlayan Doç. Dr. Faruk YILDIRIM ve Doç. Dr. Mustafa DURMUŞ Hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Dr. Burak TÜFEKÇİOĞLU

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iv
Giriş.....	1
Akademik Söylem	2
Akademik Söylemin Özellikleri	4
Akademik Dil Öğretimi Açısından Yabancılara Türkçe Öğretimi.....	6
Sözcükbirim	12
Sözcük Yapma Yolları.....	15
Türetme	15
Birleştirme.....	16
Sözcük Ailesi.....	16
Kısaltma.....	17
Karma	17
Kopyalama.....	18
Örnekseme	19
Sözcük Türleri.....	19
Adlar	20
Sıfatlar	24
Zarflar	24
Zamirler.....	25
Edatlar.....	25
Bağlaçlar	26
Fiiller.....	26
Fiillerde Zaman	26
Şimdiki Zaman	27
Geçmiş Zaman.....	28
Gelecek Zaman.....	29
Geniş Zaman.....	29
Fiillerde Kip/Kiplik	29
Fiillerde Görünüş	30
Fiillerde Kılınış	30
Birleşik Fiiller.....	31
Fiillerde Çatı	32
Ekfiil.....	32

Akademik Sözcük Listesinin Elde Edildiği Derlemin Yapısı.....	32
Antropoloji Alanındaki Değerlendirmeler.....	33
Felsefe Alanındaki Değerlendirmeler.....	38
Arkeoloji Alanındaki Değerlendirmeler.....	42
İletişim Alanındaki Değerlendirmeler.....	46
Siyasal Bilimler Alanındaki Değerlendirmeler.....	50
Spor Bilimleri Alanındaki Değerlendirmeler.....	54
İlahiyat Alanındaki Değerlendirmeler.....	57
Tarih Alanındaki Değerlendirmeler.....	61
Psikoloji Alanındaki Değerlendirmeler.....	64
Coğrafya Alanındaki Değerlendirmeler.....	67
Sanat Alanındaki Değerlendirmeler.....	70
Sosyoloji Alanındaki Değerlendirmeler.....	73
Şehir Planlaması Alanındaki Değerlendirmeler.....	77
Turizm Alanındaki Değerlendirmeler.....	80
Eğitim Bilimleri Alanındaki Değerlendirmeler.....	83
Ekonomi Alanındaki Değerlendirmeler.....	87
Dilbilim Alanındaki Değerlendirmeler.....	91
Edebiyat Alanındaki Değerlendirmeler.....	94
Sosyal Bilimler İçin Akademik Sözcük Listesi.....	97
Sonuç.....	119
Kaynaklar.....	125
İnternet Kaynakları.....	129

GİRİŞ

Sosyal hayatın gelişmesi, iletişim olanaklarının çoğalması ve toplumların birbirlerine daha da yakınlaşmasıyla birlikte yabancı dil öğrenme ihtiyacı artmış ve çeşitlenmiştir. Bireyler farklı bir ülkede yaşam, ticaret, eğitim gibi nedenlerle yabancı dil öğrenmeyi isteyebilmektedirler. Yabancı dil öğretimi de bireylerin ihtiyaçlarına yönelik olarak düzenlenmekte, ihtiyaçlara göre programlar oluşturulmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler dikkate alındığında, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören yabancı öğrenci sayısı 108076'dır (istatistik.yok.gov.tr). Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenci sayısı, çeşitli kurumların (Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları, TÜBİTAK, YÖK, Yabancı Elçilikler gibi) verdiği burslarla gelen ve öğrenim giderlerini kendisi karşılayan öğrencilerle birlikte her yıl artmaktadır. Türkiye'deki üniversiteler bünyesinde kurulan dil öğretimi uygulama ve araştırma merkezleri çoğunlukla, öğrenimlerini Türkiye'deki üniversitelerde devam ettirecek olan öğrencilere Türkçe öğretimi hizmeti vermektedir. Eğitim amacıyla Türkiye'de Türkçe kursuna katılan öğrencilere temel iletişim becerilerini sağlayacakları Türkçe yeterliliği kazandırıldıktan sonra akademik Türkçe eğitimine geçilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda akademik Türkçe öğretimi, genel bir ifadeyle, öğrencilerin Türkiye'deki eğitim hayatlarında karşılaştıkları Türkçenin öğretimi olarak tanımlanabilir. Türkiye'de üniversite eğitimi alacak olan öğrenciler için genel iletişim amaçlı Türkçe öğretiminden sonra akademik amaçlar için Türkçe öğretiminin yapılması, öğrencinin akademik başarısına ve derslere uyumuna katkı sağlayacaktır. Akademik Türkçe dersleri açısından düşünüldüğünde öğrencilerin akademik sözcük bilgilerini genişletmek en önemli eğitim amaçları arasındadır. Bu noktada Türkiye'de, sosyal bilimler alanında yükseköğretim görece yabancı öğrencilerin akademik derslere başlamadan önce sosyal bilimler alanını kapsayan genel amaçlı akademik sözcükleri belirlemek çalışmanın genel çerçevesini oluşturmaktadır.

AKADEMİK SÖYLEM

Sözlü veya yazılı akademik metinler, genel olarak belli uzmanlık alanlarına yönelik, bilgilendirici metinlerdir. *Metin* kavramı, sözlü ya da yazılı olabilen, metinselliğin yedi ölçütünü (bağlaşıklık, bağdaşıklık, amaçlılık, benimsenirlik, bilgisellik, durumsallık ve metindeşlik) içeren iletişimsel oluşum olarak tanımlanmaktadır (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2011, s. 193). *Metin* kavramı, dilbilimsel terim olarak *söylem* kavramı yerine de kullanılabilir.

Söylem, boyutuna bakılmaksızın iletişim değeri olan, tümceden büyük birimdir (Kocaman ve Osam, 2000, s. 107). Gündelik dildeki söylemlerden ayrı olarak akademik söylem/metinler genel olarak bilgi¹ değeri taşırlar. Bilginin oluşması için de dışdünya-düşünme-dil etkileşimi temel koşuldur (Çotuksöken, 2010, s. 18). Bilgi aktarıcı akademik söylemlerin kullanım amaçları, uzmanlık alanlarında okuyucuları/dinleyicileri bilgilendirmek veya akademik bir alanda var olan bir kanıyı değiştirmek ya da “çürütmek” olarak düşünülebilir. Akademik söylemler, genellikle bilimsel söylemin rapor ve yorumları, yöntemi, kaynakların ve çıktılarının değerlendirilmesi, zıt iddialar ve verilerin dikkate alınması etrafında dönmektedir ve örneklerin temsiliyeti, bulguların doğruluğu ve yorumların geçerliliği hakkında tartışmalar içermektedir (Diani, 2009, s. 135). Bunun yanı sıra gündelik dilde olduğu gibi akademik dilde de dilin kullanım amacı, kullanım yeri ve dili kullanan kişiler akademik dilin özelliklerini belirleyen faktörlerdendir.

Dilbilimsel kurallar, dil bilgisel üretim, sözcük ya da öbekselle özellikler “doğru” dil kullanımının üst kurallarını belirtirken; sosyal bağlamlar, samimiyet, nezaket, verilen işlere bağlılık gibi durumlarla ilgilenmektedir (Heller ve Morek, 2015, s. 181). Bu nedenle *akademik dil* terimi etkileşimsel, söylemsel ve resmi dil kullanımını içerirken *akademik söylem uygulamaları* kavramı etnometodoloji, bilgi sosyolojisi ve antropolojik dilbilim içeriklerini de kapsadığı için önerilmiştir (Heller ve Morek, 2015, s. 182). Akademik dil üzerine yapılan çalışmalar, akademik dilin yapısal özelliklerini betimler ve akademik dilin kullanıldığı sosyal bağlamlarla ilgilenir. Bu nedenle akademik söylem uygulamaları terimi akademik dildeki yapısal değişimlerle birlikte uygulama alanına da geçtiği için akademik dil kullanıcılarının sosyal ve resmi bağlamlardaki iletişim amaçlarına yönelik kullanımını da kapsamaktadır. Ancak alanyazın incelendiğinde akademik İngilizce çalışmaları

1 İletişim genel olarak bilgi aktarımıdır ve *bilgi değeri* gönderimsel ifadelerin dinleyici açısından eski veya yeni olma durumu olarak tanımlanmaktadır (Turan, Ü. D., 2013: 117-118). Ancak bilgi felsefesi açısından bilginin tanımları 1. grupta gerekçelendirilmiş doğru inanç, 2. grupta canlı bir mantıksal süreç, 3. grupta ise matematik gibi değişmez olanı konu alan, zihnimize dolaylı olarak konu olan şeyler olarak üç başlıkta toplanmaktadır (Cevizci, A., 2015: 15-18). Çalışmada, *bilgi* kavramı Cevizci (2015) tarafından tanımları verilen *bilimsel bilgi* olarak kabul edilmektedir.

rının daha çok yazılı metin temelli, akademik dilin yapısal betimlemeleri üzerine olduğu görülmektedir. Akademik Türkçe çalışmaları açısından bakıldığında, hem yapısal akademik dil incelemelerinin hem de toplumdilbilimsel çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Oysaki akademik dilin iletişim, bilgi aktarımı, sosyo-sembolik işlevi vardır ve akademik söylem uygulamalarına katılanlar, hem güncel sözcük ve sözdizimsel formlara katılırlar hem de genellikle resmi ve sosyal aktörler tarafından kullanılan dil türünü kullanırlar (Heller ve Morek, 2015, s. 175-179). Bu nedenle akademik dil öğretimi için öğrencilerin hedef dilde iletişim kurma yeterliliklerini kazanmış olmaları gerekmektedir.

Akademik dilde kullanılan kavramların ve kategorilerin özellikleri akademik söylemin taşıdığı bilimsel içerik ile yakından ilgilidir. Akademik metinlerde, kesin yargılar yerine sebeplerden hareketle belirli sonuçlara ulaşıldığını ifade eden yargılar bulunmaktadır (Tok, 2014, s. 381). Yine de akademik söylemin bilimsel bir yasa mı teori mi yoksa varsayım mı taşıdığı, söylemin dil bilimsel özelliklerine yansıtacaktır. Bu nedenle bilgileri aktarmada bilimin yanlışlanabilirlik özelliği dikkate alınarak kesin yargılar verilirken dikkatli bir seçim yapılır. Bulguların aktarımında ne kadar dikkatli olursa da yorumlar, bulgulara bağlıdır ve bulguların anlamlandırılması, kişisel yargılardan geçer. Ayrıca söylemler belli bir kültürel merkeze aittir, akademik söylemlerde tarafsız gözlem, deneysel kanıt ve hatasız mantık yollarıyla elde edilen bilginin sunumunda nesnellik ve doğruluk vardır ancak her söylem, yazıldığı toplumun düşünce dünyasıyla çevrelendiğinden akademik söylemlerde bunu yakalamak kolay değildir (Hyland, 2006, s. 39). Bununla birlikte bilim insanlarının içinde yer aldıkları söylem toplulukları, çalıştıkları kurumlar, yayınlar, kongreler ve internet aracılığı ile oluşturdukları bilimsel bağlantılar, bilimsel söylemin niteliğini etkileyen faktörler olarak belirtilebilir (Ayata-Şenöz, 2014, s. 20). Okuyucuların ilk amacı üretilen metinleri anlamaktır. Bu nedenle akademik dil dersleri sonucunda öğrencilerin üretilen akademik metinleri, anlayabilmeleri ve anlamlandırabilmeleri sağlanır. Ancak anlamın oluşması için sadece dilsel yetkinlik yeterli değildir. Akademik metinlerde anlamın ortaya çıkması, bilginin üretim yeri, süreci, vericinin kültürel durumu, yaşı, cinsiyeti, sosyal çevresi gibi bireysel özellikleri ve alıcının kültür durumundan kullanılan koda ya da göndergelerin doğru kavramsallaştırılmasına kadar birçok dil içi ve dil dışı değişkenle ilişkilidir (Günay, 2007a, s. 342). Farklı kültürden gelen öğrencilerin akademik derslere katılımında, bilimin evrensel niteliği kolaylık sağlayabilir. Bu nedenle üretilen bilimsel metinlerde evrensel, genel-geçer bir dil kullanımı ve evrensel bir düşünüş tarzı, anlamın oluşmasında kültürel farklılıklardan doğan güçlükleri azaltacaktır. Ayrıca akademik dil açıklayıcı ve işaret edici bir dildir (Tok, 2014, s. 378) ve akademik dilin açık oluşu, anlamın oluşumunda ve akademik öğretimin gerçekleştirilmesinde bir diğer önemli kolaylıktır.

Akademik dilin uygulama alanları makaleler, ders kitapları, bilimsel kongreler (sözel bildirimler, poster bildirimler, panel, konferans) sempozyum, kollekyum, bienal, seminer (Erkuş, 2009, s. 187) ile birlikte okullar (ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) da sayılabilir. Ayrıca anlatıların, aktarım metinlerinin, betimlemelerin, tanımlamaların, açıklayıcı makalelerin ve araştırma metinlerinin de okullarda kullanılan dili örneklediği, her türün kendine özgü özellikler barındırdığı ancak yine de ortak akademik amaçlardan dolayı okul dilini yansıtan türlerde ortak özelliklerin bulunduğu belirtilmektedir (Schleppegrell, 2001, s. 432). Akademik dilin kullanım alanlarına göre *genel amaçlar* için kullanılan akademik dil ve özel amaçlar için kullanılan akademik dil olarak ayırım yapılabilir. Hyland'a göre (2006, s. 9) genel akademik amaçlar, tüm alanlar için ortak olan beceri, dil formları ve çalışma aktivitelerini ayrı tutma eğilimindedir. Bununla beraber genel amaçlar için akademik dil öğretimi tüm disiplinlerde ders dinlemeleri, seminer ve derslere katılım, ders kitabı, makale ve diğer materyalleri okuma, deneme, rapor, tez, araştırma yazıları yazma gibi alanlarda etkinlik kazandırmayı hedefler. Özel akademik amaçlar ise belirli disiplinlerdeki dil ve becerilerin öğretimi ile ilgilidir. Özel amaçlar için kullanılan akademik dil, ait olduğu alana özgü dil formlarını içerdiğinden daha yapısal bir özellikteyken genel amaçlar için kullanılan akademik dil, nezaket kurallarını ve derslerdeki öğretmen-öğrenci tutumlarını da içerdiğinden daha toplumdilbilimsel özellik taşır. Genel olarak okul dilindeki kullanımlar düşünce biçimini, ilişkiler arası farklı rolleri, konuşmacı veya yazarlar tarafından farklı bağlamlarda yanıt olarak verilen yerleşik söylem öbeklerini yansıtır (Schleppegrell, 2001, s. 435). Akademik dil üzerine yapılan çalışmalar yapısal ve toplumdilbilimsel olarak ayrılabilir. Ancak dilsel seçimler, konuşmacıların sosyal bağlamdaki (belli konulardaki görüşmeler, konuşmacı-dinleyici, yazar-okuyucu arasında) seçimleri üzerine temellendirilir (Schleppegrell, 2001, s. 432). Bu nedenle akademik dilin yapısal özelliklerinin araştırıldığı betimsel çalışmalarda kullanıcıların dil özellikleri dikkate alınır. Toplumdilbilimsel bir çalışmada ise katılımcıların bağlamsal dil kullanımlarından yapısal dil özelliklerine ulaşıldığından, her iki özellik (yapısal ve toplumdilbilimsel) beraber değerlendirilir ve bilimsel sonuçlar yapısal ve toplumdilbilimsel özelliklere göre raporlandırılır.

Akademik Söylemin Özellikleri

Bilimin amaçlarından biri önceki çalışmalardan yararlanılarak yeni ve yararlı bilgiler üretmek olduğundan, bilimsel çalışmalarda ilgili konulardaki diğer yayınlardan önemli ölçüde alıntılar ve atıflar bulunur. Bu noktada metinlerdeki farklı düşünceleri konu edinen söyleşimlilik ve çokseslilik kavramları dikkate alınabilir. Söyleşimlilik (dialogie) ve çokseslilik (polyphonie) kavramları metni üreten yazarın dışında, yazarın etkilendiği, yararlandığı farklı düşünür ya da yazarların varlığı